

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

MŮJ DŮM - MŮJ HRAD

STAVBA ČI ÚTOČIŠTĚ UMOŽŇUJÍCÍ PŘEŽITÍ

BcA. Jakub Hadrava

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Katedra výtvarného umění
Studijní program Socha a prostor
Studijní obor Sochařství

Diplomová práce

MŮJ DŮM - MŮJ HRAD

STAVBA ČI ÚTOČIŠTĚ UMOŽŇUJÍCÍ PŘEŽITÍ

BcA. Jakub Hadrava

Vedoucí práce: prof. ak. soch. Jiří Beránek
Katedra výtvarných umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

podpis autora

Obsah:

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE.....	1
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY.....	5
3	CÍL PRÁCE.....	7
4	POSTUP PRÁCE.....	9
5	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	17
6	RESUME.....	18
7	SEZNAM PŘÍLOH.....	19

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Pokus přimět člověka zastavit se a zamyslet se nad sebou samým a nad vztahem vůči světu a životu ve všech jeho podobách. Tak by se dalo ve zkratce shrnout mé dosavadní snažení. Doufám, že se mi to podařilo naplnit alespoň u dvou mých objektů, a proto si je zde dovolím uvést jako příklad své dosavadní práce:

„Prozření“; socha, kterou jsem modeloval v prvním ročníku a která byla výsledkem zadání mého profesora, akademického sochaře Jiřího Beránka: „Zážitek, který mě v životě nejvíce ovlivnil“. Sochu jsem pojal částečně jako autoportrét, částečně jako starověký idol.

„Socha na první pohled zaujme tím, že poměrně dobře splývá s okolím. Takže si jí všimne jen pozornější kolemjdoucí. A to byl pravděpodobně i autorův záměr. Přinutit náhodného pozorovatele zamyslet se nad tím, proč je socha právě zde. Na první pohled je jasné, že socha je s okolním prostředím propojena, což lze usoudit z toho, že má barvu, která v daném místě převládá.

Prostředí, kde se socha nachází, je lužní les. Místo, které je velmi podmáčené, kde je velmi patrný proces umírání a zrození. Kolem leží shnilé kmeny, na nichž bují rostliny i mladé stromky, všude je patrný proces koloběhu zrození a smrti. A navíc je krajina plná odpadků (hlavně pneumatiky), které však spatří rovněž jen člověk pozorující a hledající, protože krajina tyto odpadky již téměř pohltila, a dala jim tak jiný rozměr.

Je pravděpodobné, že každý takovéto prostředí vnímá jinak a přiřkládá mu jiný význam. To znamená, že plně pochopit dílo dokáže jen ten, na něž tato krajina působí, podobně jako na autora, pozitivně. Dílo je koncipováno tak, aby ho pochopil člověk, který má stejnou, nebo podobnou životní zkušenost jako autor.

Samotná socha představuje člověka v úplně jiném prostředí, než jsme zvyklí, a zobrazuje ho jako součást tohoto prostředí. Jedná se o muže, který drží tělo nápadně vzpřímené. Držení těla by mohlo být jedním z faktorů, které se nám snaží odhalit jeho duševní stav. Jak si jistě mnozí všimli, držení těla prozrazuje velmi mnoho a právě rovná páteř většinou značí člověka, který žije podle jistých morálních zásad. Dále je velmi důležitý obličej. Muž má zavřené oči a klidný, meditativní výraz tváře. Celková podobnost těla muže a těla autora není náhodná. Autor sochu modeloval podle sebe, některé části těla, záměrně pozměnil, jelikož se mu nehodily do koncepce a neodpovídaly jeho záměru.

Uvnitř hlavy sochy jsou umístěny některé posvátné předměty - artefakty, které autor během svého života nasbíral. Jedná se o předměty, které se nějakým způsobem dotýkají jeho duchovního života. Autor tím povýšil dílo z pouhé figurální plastiky na plastiku sakrální. Podobným způsobem se tvoří sakrální plastiky v mnoha kulturách už stovky let.

Figura, kterou autor umístil do krajiny, je téměř symetrická, podobně jako stylizované figury starověkých kultur (Kykladské idoly, sochy z Velikonočních ostrovů, apod), které byly nepochybně předmětem uctívání. Symetričnost symbolizuje absolutno a to je často vnímáno jako projev boha. To je patrné například v dílech Václava Boštíka, který postupně svou malbu zredukoval na elementární symetrické prvky (kruh, čtverec), ze kterých komponuje své obrazy, z nichž některé byly použity katolickou církví jako oltářní obrazy.

Pokud víme o díle i toto, nabízí se nám zcela nové pohledy. Můžeme například vnímat krajinu jako chrám a sochu jako oltář. Nebo autorovu snahu - udržet si jakési propojení mezi sebou samým, krajinou a bohem. Je zde patrná snaha o navrácení hlubšího smyslu, jaký socha měla například ve starověku. Jisté je, že je autorův život jistým způsobem spjat s krajinou a že se tento postoj snaží prostřednictvím sochy předat pozorovateli.

Umístění sochy částečně mimo dosah lidí se používalo v dobách

minulých k jisté sakralizaci. Vzpomeňme například na sochařské ztvárnění barokního komplexu v Kuksu, kterou realizoval Matyáš Bernard Braun, zvláště pak na sochy poustevníků. Dílo, které je takto propojeno s krajinou, vnímá pozorovatel jinak, není-li rušen jinou stopou lidské činnosti.

Jistě, mnozí pozorovatelé spatří v této práci pouze dekorativní plastiku, ale pro vnímavější a hloubavější diváky může dílo skrývat mnoho významů a probouzet v nich další pocity. Společně s estetickým zážitkem je člověku přiblížen autorův vztah k danému místu. Umělecká hodnota je zde propojena s krásou přírody.“

Dalším zadáním, tvořeném v podobném duchu, avšak nikoliv již figurálně, je realizace poutní cesty na kopec Měděnec blízko Nového města pod Smrkem. Zde jsme společně s dalšími dvěma spolužáky vytvořili tři zastavení na cestě k vrcholu. Práci nám nabídl místní farář církve bratrské, Maroš Klačko, který ji koncipoval jako paralelu k duchovní cestě člověka. Cesta sama není nijak vyznačená. Poutník, který stoupá k vrcholu, je veden pouze výraznými krajinnými prvky a intuicí. Jednotlivá zastavení (námi vytvořené objekty) slouží jako záchytné body a představují :

- 1 zrození ve smyslu nalezení duchovní cesty
- 2 světlo ve tmě; naděje, nebo útočiště
- 3 smrt a vzkříšení

Já jsem zpracoval druhé zastavení. Přibližná trasa a umístění prací bylo doporučeno zadavatelem, ale měli jsme volnou ruku ve výběru obojího. Více méně jsme využili navrhovaných míst, protože bylo patrné, že pan farář kraj prochodil, a prožil, a místa tím pádem vybral velmi citlivě.

Vytvořil jsem objekt na pomezí sochy a primitivní stavby. Základ je pod úrovní země a je tvořen velkými balvany, takže evokuje stavby primitivních národů. Celý objekt je situován na výsypce bývalého lomu na měděnou rudu, a břidlicové balvany tak pocházejí přímo z hloubi kopce, na kterém „stavba“ stojí.

Na základech spočívá klenba z bukového hroubí, které je pro větší trvanlivost i lepší vzhled zbaveno kůry. Zašpičatělé vyčnívající konce kulatin tvoří vír, který zosobňuje obranný charakter útočiště. Do volných míst mezi bukovými kulatinami je vpleteno vrbové proutí, aby dovnitř nešlo příliš světla. Člověk, který se odváží proplazit dovnitř poměrně malým tunelem, má pocit, jakoby se ocitl uvnitř vejce. Embryo ve vejci – pocit bezpečí. Světlo dovnitř prochází pouze vstupem a malým otvorem ve stropě. Shůry přicházející světlo zde symbolizuje naději.

U těchto prací jsem se snažil o to, aby divák mohl vytušit můj záměr spíše podvědomě. Snažím se vyvarovat toho, aby mé práce byly příliš popisné. Chci diváka spíše inspirovat a podnítit jeho představivost a myšlení, aby hledal významy přímo související s jeho vlastním životem. Chci, aby člověk nacházel prostřednictvím soch odpovědi na vlastní otázky. Přesto si uvědomuji, že jen málo lidí bude na sochu nazírat takto a hledat v ní skryté významy. Snažím se i o to, aby sochy měly estetickou hodnotu, a zaujaly tak širší veřejnost. Možná i skrze prvotní zájem o vzhled věci člověk začne přemítat, proč dílo vzniklo, a co má znázorňovat.¹

Výše jsem si dovilil ocitovat část své bakalářské práce. Protože kapitola je obsahově stejná, doplním ji pouze dalším svým snažením instalací s názvem Věřící v kostele sv. Jiří v obci Luková nedaleko Manětína. Tato instalace cca 36 zahalených figur vzbudila ohlas, který kostel probudil opět k životu. Lidé začali zásluhou pana Petra Koukla (Člověka, jenž se odvážně ujal role průvodce a patrona objektu.), ale i z vlastní iniciativy přispívat na opravu. A v těchto dnech již existuje skupina lidí usilující o jeho záchranu a celá věc se, jak se zdá, dobře vyvíjí. Dokonce se po cca 56 letech v kostele začaly sloužit opět mše svaté a to vždy jednou za rok na svátek Jiřího. Tento rok (to jest 2015) byla při mši tak hojná účast, že zúčastnění museli stát i kolem kostela na přilehlém hřbitově, protože se nevešli dovnitř. Mši celebroidal biskup Mons. František Radkovský a provázela ji velmi sváteční, až dojemná atmosféra.

---

¹ HADRAVA, Jakub. Má mysl.

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Každé prostředí, ve kterém člověk žije, ho ovlivňuje a utváří. Naši předkové si tohoto faktu byli vědomi a stavby i krajinu upravovali s ohledem na její využití. Jinak přistupovali ke stavbě klášterů a chrámů a jinak k zámecké zahradě. Využil jsem proto příležitosti, která se v mém životě naskytla, a pokusil jsem se postavit stavbu přesně podle svých představ, osvobozenou od přísných pravidel, kterými je architektura dneška zbytečně svázána. Postavil jsem dům / hrad podle svých představ a snů. A snažil se ho přizpůsobit k takovému životu, který lze považovat za smysluplný. Vyměnil jsem život ve městě a mezi lidmi za život ve volné krajině obklopen jen svou ženou a zvěř. Postavil jsem svůj hrad na místě, kde již dlouhé roky žádná lidská bytost nehospodařila a poslední stopy lidské činnosti jsou už jen stěží patrné. Takové místo je jako nepopsaná kniha, či přesněji jako kniha, jejíž stránky už jsou sotva čitelné. Takové místo lze svobodně přetvořit k obrazu svému, a mohou se zde vytvořit podmínky, pro rozvíjení lidských vlastností, jejichž existenci jsem již jen tušil. Na takovém místě se mohou setkat i utkat se svými nejtemnějšími i nejsvětějšími stránkami. Na takovém místě jsem vládcem i potrestaným.

Místo stavby jsem vybral s ohledem na to, že oblast osídlí ještě další lidé, což se ukázalo jako omyl. Všechny materiál vyjma podlahových trámů a spojovacího materiálu je z místních zdrojů. To považuji za důležité. Chtěl jsem touto prací poukázat na to, že často vše důležité leží na dosah ruky, ale lidé to neumějí nebo nesmějí použít. Tím se přerušila kontinuita "lidského stavitelství": ve smyslu že stavím něco, abych mohl v krajině přežít jako tvor, který je součástí svého okolí, které respektuje a umí citlivě využívat všech jeho darů.

Svou prací se snažím tuto kontinuitu obnovit a vrátit chybějící článek řetězu zpět na jeho místo. Ať už zní zákon jakkoliv, člověk jako jakákoliv jiná živá bytost má potřebu vytvořit si vlastní "hnízd" a všechny bytosti, pro které je tato stránka života přirozená, tak stále činí, ne však člověk! A takových věcí, o které jsou dnes lidé ochuzeni, je celá řada. Chápu, že každý člověk nemá potřebu zabývat se stavěním vlastního domu, ale ti, kdož tuto potřebu mají, by

neměli mít situaci tak složitou, jako je dnes. To, co je obydlí/dům nastavují docela absurdně pevně sešněrované zákony – proč by to tak mělo být? A to se nezabýváme detaily – že například zkolaudovatelnost staveb je závislá na již vyzkoušených technických řešeních, což je situace, která nahrává faktu, že minimálně část stavebních zákonů je ovlivněna stavařskou lobby. V této souvislosti je možné zmínit amerického architekta Mikea Reynoldse, který bojoval o to, aby vůbec směl postavit domy, co nejsou napojeny na elektřinu a odpad. Z našich krajanů se podobnou problematikou zabývá prof. Ing. Arch. Martin Rejniš.

Stále je velmi platná Thoreauova myšlenka: která civilizace je spokojenější – „běloši“, co celý život těžce pracují na to, aby měli na nájem, nebo vydělali příštím generacím na koupi domu (s vysokým standardem), nebo takzvaní divoši, co spokojeně postaví wigvam za několik dní....?

V ideálním světě by to mohlo vypadat asi tak, že by člověk šel krajinou. Šel by vzpřímený, ale s pokorou k širému a dokonalému Světu, po kterém se může volně pohybovat. Hledal by své místo pro život, až by jej našel. Začal by budovat své „hnízdo“ tak, aby bylo součástí krajiny, ve které se rozhodl žít. Hledal by zdroje, které lze ve zvolené lokalitě využívat a využíval by jich citlivě tak, aby tím místo nezničil.

Já měl to štěstí, že jsem se alespoň částečně mohl dotknout tohoto ideálního stavu. Využil jsem relativní volnosti, která je asi nejpozitivnější stránkou celé oblasti a pramení z její nepřístupnosti a opuštěnosti. Za celou dobu mého počínání na tomto místě (cca 2 roky) jsem zde viděl cizího člověka pouze dvakrát. V jednom případě se jednalo o lidi hledající ztraceného psa a ve druhém o člověka psa venčícího. Všichni byli zaskočeni přítomností mou a mé ženy a měli z nás strach. Proto jsem mohl cekem svobodně využívat místní zdroje, hlavně dřevo a rákos. Zdejší krajina je různorodá, jedná se o cca 3 km dlouhé údolí kolem potoku Hutná. V nižších polohách se rozkládají močály a lužní les, kde jsem sklízel rákos a těžil vhodné dřevo na stavbu. Dále od potoka jsou pastviny, zpustlé louky a lesy. Sudetští Němci dříve většinu pozemků využívali jako chmelnice a sady, což připomínají prastaré třešně a chmel divoce se plazící po stromech.

3 CÍL PRÁCE

Ty buď tou změnou, kterou chceš ve světě vidět. (M. Gándhí)

NEBOŤ JSEM ODHALIL velkou pravdu. Že totiž lidé bydlí a smysl věcí se pro ně mění podle smyslu domu. A že cesta, ječmenné pole i křivka kopce jsou pro člověka jiné podle toho, jestliže vytvářejí či nevytvářejí panství. Neboť všechna ta různorodá hmota se potom rázem sjednotí a dolehne k srdci. A člověk neobývá stejný vesmír, jestliže bydlí a nebo nebydlí v královstvím božím. Mýlí se nevěřící, když se nám smějí a domnívají se, že dosáhnou hmatatelných bohatství tam, kde jich není. Neboť, když touží mít stádo tak, je to z pýchy. A radosti pýchy už samy rozhodně nejsou hmatatelné.²

A proto jsem se uchýlil tam, kde teď jsem, protože snáze mohu být v království božím sám, nežli obklopen nevěřícími a slepými, a tak i já teď pomalu procítám ze snu a svět kolem mne jakoby se vynořoval z mlh Každá věc je opravdovější, každý zvuk srozumitelnější, vše znovu dostává smysl.

Snažím se obklopovat věcmi opravdovými a jednoduchými, takovými, které byly vytvořeny, aby sloužily lidem a ne pouze jako předmět obchodování. Takové věci krystalizovaly mnohdy i stovky let a jejich podoba je výsledkem hledání a zdokonalování. Cítím prostou radost pouze z toho, že naštipu dříví dobrou sekerou, namelu kafe v mlýnku po babičce a uvařím ho na kamnech, které jsem vyspravil a po letech znovu probudil k životu. Jsem obklopen věcmi, které mě činí šťastným. Dnešní svět je pro takové věci hrobem. Můj domov je pro ně přístavem. Čím více je v domě takových věcí, ačkoliv i jich se snažím potřebovat co nejméně, tím více je domov opravdovější a pobyt v něm mi dělá radost. Potom vše, co mě obklopuje, ke mě promlouvá srozumitelným jazykem, protože i já se snažím žít jednoduše a opravdově a plody mé práce promlouvají jen k těm, kteří prahnou po stejné potravě.

Uchýlil jsem se do maringotky, protože konec léta se blížil a už bylo jasné

---

² Saint – Exupery, Citadela str. 16

že dokončit „hrad“ ze dřeva a rákosu nestihnu. A skříňový nákladní automobil Avie, kterou jsme se ženou a kozou obývali doposud, nebyla vhodná k zimnímu pobytu. Byli jsme zaskočeni, jak složité je přesunout maringotku z jednoho místa na druhé, ačkoliv má kola a byla původně určena ke stěhovavému způsobu života. Je to další z věcí, které tato doba pohřbila a smyčka byrokracie se stále stahuje. Jako jediné východisko se ukázalo maringotku přemístit na hřbetě nákladního auta. Tato procedura stála skoro stejně jako celá maringotka; vybrali jsme tu nejlevnější, co jsme potkali (12 000,-), takže stálo ještě hodně úsilí, aby se v ní dalo bydlet. Rekonstrukce zahrnovala výměnu podlahového trámu a dalších trámů ve stěně, celou jednu stěnu pokrýt novými prkny (byly v ceně), vyrobit futra na dveře a rámy na okna, zalepit díry ve střeše, maringotku zateplit a mnoho dalších drobných prací, přičemž jsem všechny práce dělal, jak nejlépe jsem dovedl, proto, aby se z této maringotky mohli těšit i případní další obyvatelé a nepodlehla zkáze, k níž měla již nakročeno. Stálo to více úsilí a času, nežli jsem čekal, také proto, že většinu těchto prací jsem dělal poprvé v životě. Opravami a úpravami jsem strávil více než jeden semestr; ale postupně se z provizorního bydlení stal plnohodnotný domov. Kousek světlého, suchého a teplého místa. Útočiště před světem, pokud ukáže svou nevlídnou tvář. Maringotku sdílím se svou ženou, a to se ukázalo jako velmi cenná zkušenost. Když spolu dva lidé žijí dlouho na takto malém prostoru (14 m²), musí se naučit vzájemné ohleduplnosti a musí spolu povětšinu času „souznít“. Jinak hrozí, že se může poměrně rychle dostavit vzájemná nesnášenlivost. Takže takový pobyt je zároveň školou ohleduplnosti a porozumnění. Jako domov však nevnímám pouze maringotku, ale i přilehlé okolí, kde se můj život nyní odehrává. Takže maringotka je spíše jednou z místností v domě, nebo jen oblečením v době nepřízně počasí.

Jako další obyvatelé postupně přibyly koza, kůzle a dvě slepice. Ke všem těmto se chováme jako k přátelům a zdá se, že nás berou jako součást rodiny a žijí spokojeně. To je další rozměr, který mě na celém projektu velmi baví, pozorovat, jak vřelý vztah může mít člověk se zvířaty, které využívá jako hospodářská. Tito nemají snahu utéci a pohybují se svobodně po okolí. Dnes už si vyrábíme vlastní sýr a tvaroh.

Člověk si rychle zvykne na to, že bydlí zadarmo, elektřinu vyrobí slunce, voda je ve studni, či v potoku, dřevo na topení všude. Postupně se učí využívat vše okolo a zjistí, že se dají jíst i rostliny, houby a živočichové, které v obchodech nikdy nespátřil. Člověk se tak ocitá v absurdní situaci, je obklopen světem, pro který byl stvořen, a který je jeho domovem, ale žil tak dlouho mimo něj, že zapomněl, jak má žít a učí se vše znovu. Je velký rozdíl mezi potravou vydobytou přímo z lůna přírody, nežli tou, co lze koupit v obchodech s jídlem. Je to obřad a svátost, než se stane z těla zvěře či rostliny pokrm.

4 POSTUP PRÁCE

Ale protože lze rozumovat pouze o cihlách, kameni a taškách, a ne o duši a srdci, které jim vládnu a svou mocí je proměňují v ticho, protože pravidlům logiky a zákonům čísel se duše a srdce vymykají, jsem tu já a má vůle. Já stavitel. Já, který mám duši a srdce. Já, který mám jediný tu moc proměnit kámen v ticho. Přicházím a hnětu ono těsto, které je pouze hmotou, podle tvůrčího obrazu, který mi vnuká Bůh a který leží mimo cesty logiky. Buduji svou civilizaci, veden představou jejího budoucího tvaru, tak jako jiný buduje svou báseň a hledá odstín věty a jedno slovo mění za jiné, aniž musí ten odstín či záměnu zdůvodňovat, neboť je veden jen jejím budoucím tvarem, který má uložený v srdci.

Co by beze mne vytvořili z hromady kamení přenášené sem a tam, než zas jen hromadu kamení, a ještě hůře uspořádanou? Já vládnu a volím. A vládnu jediný a sám. A oni se pak mohou modlit v tichu a stínu, za který vděčí mým kamenům. Kamenům, uspořádaným podle obrazu mého srdce.³

Konečná podoba stavby je do velké míry ovlivněna náhodou. Použité kmeny jsem se snažil opracovat co nejméně, protože jsem chtěl využít přirozené křivosti dřeva, což je opačný princip, nežli při klasickém způsobu stavění. Lidé při stavbě jakýkoliv materiál opracují na jednotlivé stavební jednotky, ze kterých lze požadovaný tvar poskládat. Já jsem před jakýmkoliv

---

3 Saint – Exupery , Citadela str. 21

krokem vybral co nejvhodnější kus, který by na dané místo co nejlépe patřil. Tím, že jsem kmenům ponechal jejich původní tvar a odstranil jsem pouze kůru a větve, na nichž zůstalo mnoho výčnělků, které se později hodily, hlavně při přidělávání tenčích větví.

Na samém počátku jsem vycházel z tvaru koule. Koule jako symbolu nekonečna, dokonalosti, jednoty či božství. Chtěl jsem stavbu využívat jako obydlí a poustevnu. Chtěl jsem zkloubit sakrální a profánní architekturu do jednoho objektu. Tato snaha vychází z poznání, že tyto dva světy jsou neoddělitelné a jejich propojení je podmínkou k životu v celistvosti. Postupně jsem se od tohoto tvaru oprostil, hlavně z praktických důvodů. Důvodem byl fakt, že v okolí stavby roste poměrně velké množství křivých stromů a to ve tvaru půlkruhu. Naskytla se tudíž varianta postavit stavbu z celých kmenů a tvar koule zachovat. Tato představa se později ukázala jako naivní, protože práce s celými kmeny byla obtížná, a proto způsob, jakým se do sebe první kmeny zaklesly nebylo možné mít plně pod kontrolou, a tak výsledný tvar připomíná spíše plamen než kouli. Tento tvar se ukázal také vhodnější pro rákosovou střechu, kterou jsem chtěl vzhledem k hojnosti i kvalitě tohoto materiálu uplatnit. Rákosová střecha musí mít sklon alespoň 45° aby voda stékala po povrchu střechy a nevsakovala se do ní.

Nynější podoba stavby působí velmi živě, ač byla do velké míry utvářena náhodou. Použil jsem opačný princip, než je vlastní klasickému stavitelství. Při výběru stromů jsem hledal takový tvar, který se co nejvíce hodí na dané místo. Kmenům jsem nechal jejich původní tvar a jednoduše jsem je použil, tam kde nejlépe pasovaly. Rozkládal jsem stromy na části a zase je spojoval tak, aby z nich byla stavba. Z kmenů jsem sloupal kůru a opracoval je pouze v místech spojů. Tím, že jsem nemohl dopředu přesně vědět, jak bude stavba vypadat, do velké míry odpadlo plánování. Místo toho jsem chodil po lese a hledal ideální tvary stromů, ty pak zkoušel umístit tak, jak se zdálo nejvhodnější. Chvillemi jsem snad připomínal spíše ptáka stavějícího hnízdo než člověka.

Z počátku jsem byl odkázán na pomoc druhých. První tři kmeny jsme

vztyčili ve čtyřech lidech a za pomoci auta. Dva ze třech kmenů byly položeny těžšími konci u předem vykopaných děr do kterých později zapadly. Tenčí konce kmenů byli svázaný lanem a celá trojice kmenů se vztyčila naráz, když je auto táhlo a lidé z druhé strany podpírali. Takže základ stavby vypadal jako velká trojnožka. Později jsme s pomocníky na místě postavili lešení a kmeny trojnožky jsem spojil vruty na všech místech, kde se dotýkaly. Jediná možnost, jak na místo dopravit těžké kmeny a lešení, byla teréním autem, které nemám, takže jsem byl odkázán na pomoc farmáře a souseda, který byl zpočátku velmi vstřícný. Další cca 3 kmeny jsme vztyčili za pomoci bagru, opřeli jsme je a následně připevnili k již stojící trojnožce. Všechny ostatní kmeny jsem přidělal bez pomoci strojů, používal jsem hlavně lana, upínací pásy s ráčnami a trojnožky z lešenářských trubek na zavěšování horizontálních kmenů. Dalším krokem bylo vytvoření prstence obepínajícího vertikální kmeny. Prstenec spojuje tyto kmeny k sobě ve výšce cca 1-1,5 metru nad zemí, v úrovni podlahy (stavba je v mírném svahu). Usazení těchto kmenů bylo asi nejobtížnější částí celé stavby. Volil jsem takové kmeny, aby se dotýkaly vždy alespoň třech vertikálních, tudíž jsou značně ohnuté a těžko se s nimi manipuluje, jelikož se mají tendenci protáčet, jsou-li zavěšeny. Dočasně jsem je zavěsil na dvě trojnožky z lešenářských trubek tak, aby byly co nejbližší k místu svého určení, místa dotyku jsem opracoval, aby do sebe zapadla, a stáhl k sobě závitovými tyčemi. Takové spoje mají tu výhodu, že závitovou tyč mohu v budoucnu dotáhnout, až dřevo seschne a smrští se.

Základem podlahy jsou čtyři akátové pilíře, zakopané cca 1,3 metru hluboko pro případ, že bych chtěl vybudovat sklepení. Ty nesou dva olšové překlady. Vybral jsem olše, protože jejich kmeny jsou rovné. Na olších je rošt ze smrkových trámů, ke kterému jsou přidělána podlahová prkna. Jak rošt, tak překlady jsou propojeny s prstencem obepínajícím stavbu, což činí objekt ve výšce podlahy značně pevný. Podlahu jsem umístil nad zemí jak z praktických důvodů (kvůli izolaci a případnému připojení vody) tak z prosté radosti, kterou přináší pobývání na vyvýšených místech. Zpočátku jsem stavěl místo pro celoroční pobyt, později jsem způsob využití změnil na ateliér, který má

charakter otevřeného altánu a tomuto způsobu využití jsem přizpůsobil vzhled stavby. Původně to měla být stavba monolitického, vejčitého tvaru, uzavřená rákosovými stěnami. V tomto případě by voda stékala po stěnách objektu, u otevřené varianty jsem musel „krov“ objektu opatřit větvemi, které plnily funkci přesahu střechy tak, aby voda ze střechy padala na zem mimo základy objektu.

I v této poměrně svobodné zemi se většina lidí z pouhé nevědomosti a pomýlení tak zatěžuje pochybnými starostmi a zbytečně lopotnými pracemi, že si nejjemnější plody života ani nemohou utrhnout – jejich prsty jsou na to z nadměrné dřiny příliš neohrabané a třaslavé. Takový náruživý pracant si jak je den dlouhý nedopřeje ani chvílku na to, aby byl sám sebou; nemůže si dovolit otevřenější vztah k druhým; jeho práce by na trhu klesla v ceně. Nemá čas být něčím jiným než strojem. Cožpak si ten, kdo tak často musí uplatňovat své znalosti, může opravdu uvědomovat – a věru by to k svému růstu potřeboval – svou nevědomost? Měli bychom ho občas zdarma nasytit a ošatit a posílit ho něčím vzpružujícím, než ho odsoudíme. Nejjemnější stránky naší povahy, tak jako ojívnění na ovoci, mohou být uchovány, jen když s nimi zacházíme co nejšetrněji. Jenomže se k sobě samým, ani jeden k druhému, nechováme tak něžně.

Když si rozvážíme – řečeno slovy věroučných knih - , o co má člověk převážně usilovat a co jsou jeho základní a nezbytné potřeby, vypadá to tak, že si lidé záměrně zvolili nejběžnější způsob života, protože mu dali přednost před všemi ostatními. A přece si po pravdě myslí, že jim jiná volba prostě nezbyvá. Avšak ty bystřejší, vnímavější povahy se jistě rozpomenou, že ještě ráno bylo nebe jasné. Nikdy není pozdě vzdát se předsudků. Na žádný bůhvíjak letitý způsob myšlení či jednání není radno spoléhat, aniž bychom si jej ověřili. Co dnes kdekdo papouškuje, nebo mlčky přechází jako pravdivé, může se zítra ukázat jako blud, jen mlhavá domněnka, kterou někteří pokládali za mrak, jenž možná svlaží jejich pole zúrodnujícím deštěm. Stačí si vyzkoušet, o čem vám

staří tvrdí , že to nejde, a hle – vy zjistíte, že to dokážete. Co je staré, nechme starým, nové svěřme novým. Ti starší snad ani nedovedli nasbírat pořádný otop, aby udrželi oheň; mladí hodí pod kotlík trochu suchého dříví a uhánějí kolem zeměkoule rychlostí ptáků, až staří , jak se říká, koprnějí úžasem. Staří není o nic – nebo sotva – způsobilejší poučovat než mládí, neboť nezískalo zdaleka tolik, kolik toho ztratilo. Bezmála se dá pochybovat, zda i ten nejmoudřejší člověk pochytil ze života něco zaručeně hodnotného. Staří vlastně nemohou dát mladým žádnou opravdu hodnotnou radu, protože jejich zkušenost je tak neúplná a oni ve svých životech tak hanebně ztroskotali – z důvodů zcela soukromých, jak si nepochybně namlouvají; a kdož ví, třebaš jim zbývá ještě trocha víry, která oné zkušenosti protiřečí, a oni jsou jen méně mladí, než byli. Pobývám už nějakých třicet let na této planetě a pořád ještě čekám na první slůvko nějaké hodnotné nebo alespoň seriózní rady z úst těch starších. Neřekli mi zhora nic a patrně mi k tomu ani nic říci nemohou. Je tu život, pokus, do kterého jsem se ještě sám ani kloudně nepustil; ale nic mi není platné, že se o něj pokoušeli oni. Jestliže mám přece jen nějakou zkušenost, které si cením, mohu s jistotou tvrdit, že mi ji nepředali moji mentoři.⁴

Když jsem před lety četl slova Henry Davida Thoreaua, byl jsem nadšen tím, že se někdo tak pečlivě zabývá výzkumem života ve volné krajině, že zkoumá vztahy mezi člověkem a světem , který ho obklopuje. Četl jsem i jiné knihy, jejichž autoři žili roky v divočině. Ale Thoreau mě zaujal asi nejvíce, neboť nelíčí žádné neuvěřitelné dobrodružné příběhy. Jeho dílo, Walden, aneb život v lesích, je prostým záznamem jeho myšlenkových pochodů pod vlivem života ve volné krajině. Líčí zde, jak na něj působí vše, s čím se potýká. Například samota, či jaké to je, po dlouhé době opět promluvit na člověka. Po dva roky se živí výhradně prací svých rukou a podává zprávu i o takových jednoduchých, ale důležitých poznacích, jako kolik hodin v roce musí pracovat na svém políčku, aby pro sebe vypěstoval dostatek potravy. Zabývá se nejzákladnějšími záležitostmi lidského života, ale rozebírá je pohledem vědce a filosofa. Zdá se mi, že jeho dílo stále nabývá na aktuálnosti. I po sto padesáti letech. Hlavně

---

4 Thoreau, Walden aneb život v lesích, str. 10

proto, že život je dnes sešněrován tolika pravidly a žít život jinak, nežli je veřejností vnímáno jako normální, může být někdy velmi těžké. Pro lidi, kteří prahnou po životě v pravdě, jsou taková slova dobrou zprávou.

A pro mě byla nejen dobrou zprávou ale i inspirací pro budoucí život, ačkoliv jsem již dávno ani nedoufal, že se k takovému způsobu života přiblížím. Nakonec se to alespoň částečně stalo. Abych to uvedl na pravou míru: můj život na tomto místě je podoben tomu, co vedl Thoreau, jen velmi vzdáleně. Můj úkol bylo postavit obytnou sochu, a tak jsem řešil spoustu věcí, se kterými jsem si často nevěděl příliš rady. Chtěl jsem napsat obsáhlejší zprávu o tomto pobytu a věřím, že se k tomu v budoucnu ještě dostanu. Slabé stránky vidím v neukončenosti tohoto projektu. Silné v jeho ryzosti a upřímnému přístupu k problematice.

Myslím si, že jsem touto prací alespoň trochu vykročil proti takzvané architektuře odcizení, jejíž popis následuje v citaci:

Architektura odcizení

Odcizení architekti dvacátého století odmítali uznat instinktivní kořeny člověka, spočívající v jeho vztahu k jeho půdě a obloze, tedy k základní prvkům lidské materiální existence. Hledali způsob, kterým by popřeli lidský mimovolní intelekt, intuici a nadpřirozené vědomí. Ve jménu vědy přijali úzký, mechanistický pohled na lidský život, postrádající smysl, v němž není místo pro Boha. Naše architektura tento názor obráží.

Apoštolem odcizení byl beze sporu Le Corbusier. Ve své knize *The Radiant City (La Ville Radieuse)*, vydané v roce 1933, potvrdil, že individuální domov je základní jednotkou v životě města. „Domovy“ ve svých obrovských bytových věžácích, které měly zaplnit pravý břeh Paříže, pojal jako „stroje na bydlení“. Jejich základem bylo omezené množství typizovaných půdorysů, vzájemně nahraditelných a zaměnitelných, jako normalizované části strojů.

Byly založeny na tzv. „minimálních obytných jednotkách“, které Le Corbusier případně nazval „buňkami“. Le Corbusier popisuje svůj výtvarný následovně :

„Dříve, než jsem provedl průzkum pro *The Radiant City*, ujistil jsem se s naprostou jistotou, že obytná buňka o rozměrech 14 m² na osobu může sloužit jako základ, který ve věku strojů povede k rozvoji a rozkvětu lidského života.“

Já osobně, nemohu přemýšlet o takovéto buňce, aniž bych pocítil strach. V takovémto ubohém, malém prostoru samozřejmě nemůžeme očekávat rozkvět a rozvoj lidských životů! Domýšlivost a nevědomost, ve výroku obsažená, je úděsná a její důsledek pro lidskou důstojnost je hrozný. Nicméně, pro muže a ženy vědy dvacátého století je typická. Jako představitel této vědy byl Le Corbusier pro architekty mé generace hrdinou a následovníci přijímali jeho myšlenky bez jakýchkoliv námitek. Obrovské výškové budovy, financované z veřejných prostředků, vyrůstaly po celém světě jako napodobeniny Le Corbusiera a media i tisk je oslavovaly. Stejně budovy byly z gruntu nenáviděny osobami, které podmínky donutily žít v jejich zdech. V tiché vzpouře dovolili jejich obyvatelé, aby prostředí upadlo do nechutné špíny, horší, než prostředí slumů, které těmito stavbami mělo být nahrazeno. V některých budovách dosáhl sociální úpadek a násilí, doprovázené kriminalitou, takového stupně, že jediným řešením byla nakonec jejich demolice.

Poznal jsem, že „racionální“ architektura, které jsem se klaněl jako „krásnému novému světu“ architektonického návrhu, není ničím jiným, než poslední, možná konečnou etapou dlouhotrvajícího úpadku. Dokonce i stavby takzvaných starých mistrů moderního hnutí byly nyní ve srovnání s nejlepšími díly svých dávných předchůdců druhořadé. Shledal jsem, že stavby většiny současných architektů jsou navrženy špatně, a typické užitkové budovy současnosti jsou uniformně ošklivé.

Dnes si uvědomuji, že vybudování staveb podobných katedrále v Chartres, bylo možné pouze v době, která žila podle zásad, dotýkajících se přímo základů lidské existence. Hluboce se lišily od našich současných (ne)zásad. Pravidla, kterými se společnost řídí, nejsou obvykle explicitně kodifikována sama o sobě a ani být nemusejí, protože stojí mimo jakoukoliv pochybnost. Jsou tichou všeobecně platnou vírou, existující mimo formální

filozofické vyjádření idejí, které reprezentují. Tvoří, takříkajíc, pozadí , příznačné pro kvalitu umění, náboženství a technologie daného časového období. Zpochybnění jejich platnosti by znamenalo zpochybnit základní hodnoty společnosti, v jejímž prostředí jedinec vyrůstá a rovněž zpochybnit uznávané „pravdy“, podle nichž žije. K tomu, aby se člověk těmto pravidlům vzepřel, nebo se jimi odmítl řídit, by potřeboval mimořádnou dávku fantazie a osobní odvahy.

Dominantní pravidla dnešní doby jsou dána formálním vyjádřením toho, co nazýváme filozofickým, nebo také „vědeckým“ materialismem. Pro filozofického materialistu je skutečné pouze to, co může zvážit nebo změřit a pouze taková realita je racionální myslí uchopitelná. Materialistické „paradigma“, jinak řečeno, model světa, proto odmítá existenci jakékoliv reality, mimo realitu hmotnou. To má ovšem obrovský dopad na život každého jednotlivce – smysl a účel života, pokračování existence po smrti, nezištná láska, extáze a vize velkých mystiků – to vše je považováno za nereálné. Odmítáme myšlenku, podle které žily antické národy a kterou nám odkázal Platón. Je to existence něčeho, co pro potřebu přesnější definice nazvěme „spirituální“, neboli „duchovní“ realitou.⁵

---

5 Bangs , Návrat posvátné architektury , str. 19

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1) HADRAVA, Jakub. Má mysl. Plzeň, 2012. bakalářská práce (BcA.). ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI. Ústav umění a designu

2) SAINT-EXUPÉRY, Antoine de. Citadela. 2. úplné vyd. Překlad Věra Dvořáková. Praha: Vyšehrad, 2004. ISBN 80-702-1706-5

3) BANGS, Herbert. Návrat posvátné architektury: Zlatý řez a konec modernismu. 1. vyd. Český Těšín: KMa, s. r. o., 2008. ISBN 978-80-7309-571-0.

4) THOREAU, Henry David. *Walden, aneb, život v lesích*. Překlad Josef JAŘAB. Vyd. 5., V tomto překladu 1. Překlad Josef Schwarz. Praha : Odeon, 1991. ISBN 80-207-0278-4.

6 RESUMÉ

In this work I tried to live what I do. The idea was to create living sculpture, which is, in my opinion the wooden structure, where I can live. I started this on abandoned place, quite remote, I think I can call it the wilderness, where the best or the worse of myself can surface. I am the god and also the slave here.

The living in and around the work is the part of it, therefore I documented a lot the life that came along – during the building and sculpting.

This concept of building is very different than the traditional one. The traditional building is based on paradigma that the building materials are prepared before, squared, cut, etc. and you assemble anything from that.

Here I tried to interfere least possible on the matter – the goal was to find proper shape and use it as it is, rather than cutting it to fit.

I also tried to keep everything as simple as possible.

7 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

celkový pohled na obytnou sochu

Příloha 2

celkový pohled na obytnou sochu

Příloha 3

ostatní fotodokumentace

Příloha 4

ostatní fotodokumentace

Příloha 5

stavba obytné sochy

Příloha 6

ostatní fotodokumentace

Příloha 7

ostatní fotodokumentace

Příloha 8

stavba obytné sochy

Příloha 9

stavba obytné sochy

Příloha 10

práce na maringotce

Příloha 11

práce na maringotce

vlastní fotodokumentace

vlastní fotodokumentace

vlastní fotodokumentace

vlastní fotodokumentace

vlastní fotodokumentace

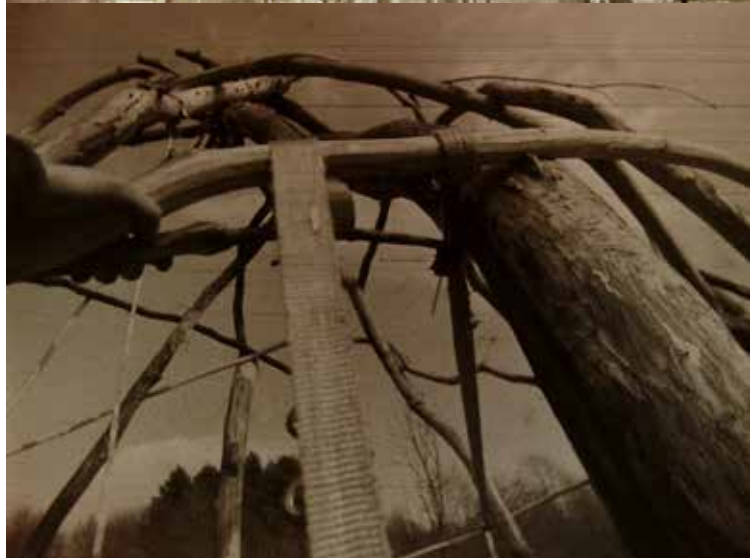

vlastní fotodokumentace

vlastní fotodokumentace

vlastní fotodokumentace

vlastní fotodokumentace

vlastní fotodokumentace